20/04/2022

Τα πασχαλινά έθιμα σε Δυτική Ελλάδα και Πελοπόννησο

/ Παράδοση

Ο εσπερινός της Αγάπης, το χαρμόσυνο και ελπιδοφόρο μήνυμα της πρώτης Ανάστασης, η περιφορά των επιταφίων σε ηρωικούς τόπους, ανάμεσα στα στολισμένα μνήματα, αλλά και μέσα στη θάλασσα, το άναμμα των καντηλιών σε εξωκλήσια, καθώς και η λιτανεία την δεύτερη ημέρα του Πάσχα, που ολοκληρώνεται με ένα παραδοσιακό γλέντι, αποτελούν μερικά μόνο από τα έθιμα που αναβιώνουν την Μεγάλη Εβδομάδα και το Πάσχα σε περιοχές της Δυτικής Ελλάδας και της Πελοποννήσου.

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

Στην Πάτρα, το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα, πλήθος πιστών μεταβαίνει στον ιερό ναό του πολιούχου Αγίου Ανδρέα, όπου τελείται με θρησκευτική λαμπρότητα ο εσπερινός της Αγάπης.

Κατά την διάρκεια του εσπερινού το ιερό ευαγγέλιο διαβάζεται σε πολλές ξένες

γλώσσες, ώστε να σταλεί παντού η ελπίδα του αναστάσιμου μηνύματος.

Στη συνέχεια πραγματοποιείται η λιτάνευση της εικόνας της Ανάστασης, ενώ μετά το τέλος της λιτανείας ο μητροπολίτης Πατρών, Χρυσόστομος, προσφέρει στους πιστούς πασχαλινό κουλούρι και αυγό.

Μία ημέρα νωρίτερα, το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου, μόλις οι καμπάνες των εκκλησιών κτυπήσουν για την πρώτη Ανάσταση, οι έμποροι του ιστορικού κέντρου της Πάτρας πετούν στους δρόμους εμπορεύματα που μπορούν να προκαλέσουν θόρυβο, θέλοντας έτσι να στείλουν με τον δικό τους τρόπο το χαρμόσυνο μήνυμα.

Την ίδια ώρα, στον ιερό ναό του Αγίου Δημητρίου, στην άνω πόλη, τηρείται το έθιμο με τα μπότια.

Ειδικότερα, όταν φθάσει η στιγμή της πρώτης Ανάστασης, ο ιερέας βγαίνει από την ωραία πύλη και αμέσως μετά πετάει τα μπότια για να σπάσουν, ενώ από τον γυναικωνίτη πέφτουν πολύχρωμα λουλούδια.

Την Μεγάλη Παρασκευή, πολλοί πιστοί μεταβαίνουν τις απογευματινές ώρες στα δύο δημοτικά κοιμητήρια της Πάτρας, για να ακολουθήσουν την περιφορά των επιταφίων, δίπλα από τα μνήματα, αφού πρώτα έχουν αφήσει λουλούδια και έχουν ανάψει τα καντήλια.

Μάλιστα, στην περιφορά των επιταφίων συμμετέχουν εκπρόσωποι των αρχών της πόλης, ενώ η μπάντα του δήμου παιανίζει πένθιμα.

Τη Δευτέρα του Πάσχα, στο Άνω Καστρίτσι, μία κοινότητα που βρίσκεται κοντά στην Πάτρα τηρείται το έθιμο της «Λέησης».

Σύμφωνα με την παράδοση, πραγματοποιείται θρησκευτική δέηση στην εκκλησία και ακολουθεί λιτανεία, ώστε να προφυλαχθεί το χωριό από κάποια καταστροφή.

Στη λιτανεία προηγούνται η εικόνα της Ανάστασης και το ιερό ευαγγέλιο και ακολουθούν οι εικόνες και εξαπτέρυγα που κρατούν στα χέρια τους κάτοικοι του χωριού. Η λιτανεία καταλήγει στην κεντρική πλατεία, όπου ακολουθεί γλέντι με τον ιερέα να είναι ο πρώτος που ξεκινάει τον χορό.

ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ

Όμως και στα χωριά τη Μάνης, τηρείται τη Δεύτερη Μέρα του Πάσχα το έθιμο της λιτανείας. Το πρωί ξεκινούν οι ιερείς από τις εκκλησίες και τους ακολουθούν οι πιστοί, κρατώντας στα χέρια τους εικόνες και σταυρούς, ενώ ψέλνουν αναστάσιμα τροπάρια και παρακλήσεις.

Σε πολλά χωριά η πομπή πηγαίνει στα κοιμητήρια, όπου εκεί περιμένουν οι συγγενείς των νεκρών.

Πάνω στα ανθοστολισμένα μνήματα είναι τοποθετημένα το θυμιατήρι, πασχαλινά κουλούρια και αυγά, ενώ στους τάφους των νεκρών που έφυγαν από την ζωή λίγο πριν από το Πάσχα, υπάρχουν κουλούρια σε μέγεθος ενός μεγάλου χωριάτικου ψωμιού.

ΣΤΗ ΝΑΥΠΑΚΤΟ

Στη Ναύπακτο, το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής οι πιστοί ακολουθούν την περιφορά των επιταφίων του Αγίου Δημητρίου και της Αγίας Παρασκευής, διασχίζοντας τους δρόμους της πόλης.

Η περιφορά των επιταφίων καταλήγει στο ενετικό λιμάνι, όπου αναμμένες δάδες είναι τοποθετημένες στις τάπες του κάστρου, ενώ στο μέσον της εισόδου του λιμανιού οι δάδες σχηματίζουν ένα μεγάλο σταυρό, φωταγωγώντας όλη την παραλιακή περιοχή.

Σύμφωνα με την παράδοση, το έθιμο συνδυάζει τη θρησκευτική κατάνυξη με την ηρωική προσπάθεια του μπουρλοτιέρη Ανεμογιάννη να πυρπολήσει τη τουρκική ναυαρχίδα.

ΣΤΙΣ ΚΙΤΡΙΕΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Εκτός από τη Ναύπακτο, η περιφορά του επιταφίου φθάνει μέχρι το λιμάνι και στις Κιτριές της Μεσσηνίας. Μάλιστα, η περιφορά ξεκινάει στις 24:00 με τους πιστούς να φθάνουν στην πλατεία του χωριού μέσα από το παλιό καλντερίμι.

Στη συνέχεια οι ψαράδες τοποθετούν τον επιτάφιο σε καΐκι και με συνοδεία όλων των υπολοίπων σκαφών κάνουν τον κύκλο του όρμου των Κιτριών. Αμέσως μετά ο επιτάφιος επιστρέφει στο λιμάνι για να συνεχιστεί η περιφορά του μέσα στο χωριό.

ΣΤΟ ΛΟΥΤΡΑΚΙ

Ανάλογο έθιμο τηρείται και στο Λουράκι, της Κορινθίας. Συγκεκριμένα, όταν ο επιτάφιος του ναού της Παναγίας της Γιάτρισσας φθάνει στον παραλιακό δρόμο,

τον «υποδέχονται» καΐκια.

Κατόπιν ακολουθεί η είσοδός του στην θάλασσα και η περιφορά του μέσα στο νερό, ενώ ταυτόχρονα ανάβουν βεγγαλικά.

ΣΤΟ ΤΥΡΟ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Όμως και στον Τυρό της Αρκαδίας, η περιφορά των δύο επιταφίων γίνεται στον παραλιακό δρόμο, ενώ τους συνοδεύουν από την θάλασσα καΐκια και σκάφη των επισκεπτών. Από νωρίς το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου τα παιδιά του χωριού φροντίζουν να γεμίζουν τον κόλπο, με χιλιάδες κεριά που φωτίζουν την θάλασσα.

Σύμφωνα με την παράδοση, τα αναμμένα κεριά μέσα στην θάλασσα συμβολίζουν τις ψυχές των ναυτικών και ψαράδων που έχουν χαθεί.

Την ώρα της Ανάστασης πραγματοποιείται στο λιμάνι, μέσα σε σχεδία, το «κάψιμο του Ιούδα» και ταυτόχρονα τα βεγγαλικά φωτίζουν τον ουρανό.

ΣΤΟ ΤΟΛΟ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Το έθιμο της περιφοράς του επιταφίου μέσα στην θάλασσα τηρείται και στο παραλιακό Τολό της Αργολίδας. Μόλις η πομπή φθάσει στην παραλία, οι νέοι που μεταφέρουν το επιτάφιο μπαίνουν μέσα στην θάλασσα , ενώ αλιείες που βρίσκονται επάνω στα καΐκια τους ανάβουν πολύχρωμα βεγγαλικά.

Σύμφωνα με την παράδοση το έθιμο τηρείται από τα χρόνια που μετοίκησαν στο Τολό κάτοικοι της Κρήτης και θέλουν με αυτό τον τρόπο να τιμήσουν την θάλασσα που διαχρονικά τους θρέφει.

ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Στην Καλαμάτα αναβιώνει το βράδυ της Μεγάλης Πέμπτης, μετά την Ακολουθία των Παθών, το έθιμο «Ξαμόνια». Το συγκεκριμένο έθιμο αποτελεί στην ουσία ένα προσκύνημα των πιστών στα εξωκλήσια που βρίσκονται στην βόρεια πλευρά της πόλης. Οι πιστοί συγκεντρώνονται αρχικά στην περιοχή «Κουφού Ελιές» και καθ’ όλη τη διάρκεια της νύχτας επισκέπτονται τα εξωκλήσια και ανάβουν τα καντήλια.

ΣΤΗ ΒΟΝΙΤΣΑ

Στην πόλη της Βόνιτσας, στην Αιτωλοακαρνανία, αναβιώνει κατά την διάρκεια της Μεγάλης Εβδομάδας το έθιμο των «Αγραπνιών».

Ειδικότερα, οι «αγρυπνιστές» συγκεντρώνονται κάθε βράδυ κοντά στον ιερό του

ναού των Αγίων Αποστόλων και βάζουν φωτιά σε σωρό από ξύλα. Στην συνέχεια «αγρυπνούν» τραγουδώντας άσματα που έχουν να κάνουν με το θείο δράμα, αλλά και τα κοινωνικά δρώμενα.

Πηγή: ΑΠΕ – ΜΠΕ